

การออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่ : โคนป่นร้าว

ทัศนียา นิลฤทธิ์^{1*} เกียรติภูมิ ดวงศรี² พงศกร อุดมพันธ์³

คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์^{1* 2 3}

อีเมล : Toeyaeya@gmail.com ^{1*}

วันที่รับบทความ 4 พฤศจิกายน 2568

วันแก้ไขบทความ 10 พฤษภาคม 2569

วันตอบรับบทความ 25 พฤษภาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่: โคนป่นร้าว” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ชุมชนบ้านโคนป่นร้าว 2) เพื่อออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากบริบทชุมชนบ้านโคนป่นร้าว และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่โคนป่นร้าว รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มประชาชนบ้านโคนป่นร้าว ตำบลตรามด อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ เริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานบริบทชุมชน การทอผ้าไหมมัดหมี่ และลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้น “ตะคร้อ หรือ ป่นร้าว (ภาษาถิ่นเขมร)” ดังนั้นเพื่อความเข้าใจร่วมกันผู้วิจัยขอใช้ภาษาพื้นถิ่นว่า “ป่นร้าว” จากการจัดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นกลุ่มประชาชนบ้านโคนป่นร้าว เพื่อการสร้างลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่เป็นของชุมชนบ้านโคนป่นร้าว ได้รับมติให้ใช้ส่วนผลป่นร้าว เป็นแนวคิดในการออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ ผลป่นร้าวมีลักษณะเด่นคือรูปทรงกลมหรือรูปไข่ ปลายมีติ่งแหลม เนื้อภายในมีสีเหลืองส้ม และเมล็ดมีสีน้ำตาล จากชุดข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (R&D) เพื่อการออกแบบลวดลายในรูปแบบ 2 มิติ จำนวน 9 รูปแบบ เป็นเครื่องมือพร้อมแบบประเมินผลงานจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบลวดลาย และภูมิปัญญาผ้าไหมมัดหมี่ จำนวน 4 คน รูปแบบที่ 4 ได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยรวม 23.00 จากคะแนนเต็ม 25 คิดเป็นร้อยละ 92 รูปแบบที่ 4 ได้นำไปสู่วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในขั้นตอนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผู้วิจัยได้วางแผน-ปฏิบัติ-สังเกต-สะท้อนผล จนสำเร็จได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่โคนป่นร้าว นำไปสู่การศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภค และผู้ประกอบการ จำนวน 20 คน พบว่า ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย = 4.72 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความทันสมัยและความแปลกใหม่ของลวดลายได้รับความพึงพอใจสูงสุด ค่าเฉลี่ย = 4.80 ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่โคนป่นร้าวแรงบันดาลใจจากลูกป่นร้าว สามารถถ่ายทอดการออกแบบสู่การปฏิบัติการทำผ้าไหมมัดหมี่ที่สะท้อนอัตลักษณ์ชุมชน และได้รับความพึงพอใจจากกลุ่มเป้าหมายสามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์สามารถยกระดับศักยภาพของชุมชนได้เป็นอย่างดี และเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสังคมร่วมสมัย

คำสำคัญ : การออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ ผ้าไหมมัดหมี่ โคนป่นร้าว

Designing Identity Patterns for Mudmee Silk : Khok Pan Rua.

Thatsaneeya Nillit^{1*}, Kiattipoom Duangsri², Phongsakon Audomphan³

Faculty of Agriculture and Technology, Rajamangala University of

Technology Isan Surin Campus^{1*,2,3}

E – mail : Toeyaeya@gmail.com ^{1*}

Received 4 November 2025

Revised 10 May 2026

Accepted 25 May 2026

Abstract

The research titled “Designing an Identity Pattern for Mudmee Silk: Khok Pan Rua” aimed to: 1. study the design approaches for Mudmee silk patterns in the Ban Khok Pan Rua community, 2. create Mudmee silk patterns inspired by the context of Ban Khok Pan Rua community, and 3. examine the satisfaction of target groups toward the identity pattern design of Khok Pan Rua Mudmee silk. This study employed a Mixed Methods Research approach, integrating both qualitative and quantitative methods. The target group consisted of residents of Ban Khok Pan Rua, Tramdom Subdistrict, Lamduan District, Surin Province. The research began with an investigation of the community context, Mudmee silk weaving traditions, and the botanical characteristics of the “Takro” tree, locally known in Khmer dialect as “Pan Rua.” For mutual understanding, the researcher used the local term “Pan Rua” throughout the study. Through a community public forum and discussions with residents of Ban Khok Pan Rua, a consensus was reached to use the Pan Rua fruit as the conceptual inspiration for designing the community’s identity pattern. The Pan Rua fruit is characterized by its round or oval shape, pointed tip, yellow-orange flesh, and brown seeds. Based on these characteristics, the researcher applied Research and Development (R&D) methodology to create nine two-dimensional pattern designs as research instruments, accompanied by evaluation forms assessed by four experts in pattern design and Mudmee silk wisdom. Pattern Design No. 4 received the highest evaluation score from the experts, with an average score of 23.00 out of 25, accounting for 92 percent. This selected design was further developed through Action Research during the Mudmee silk production process. The researcher followed the stages of planning, action, observation, and reflection until a successful prototype of the Khok Pan Rua identity Mudmee silk pattern was achieved. The prototype was then evaluated for satisfaction among 20 consumers and entrepreneurs. The findings revealed that the overall satisfaction level was at the highest level, with a mean score of 4.72. Among all aspects, the modernity and uniqueness of the pattern received the highest satisfaction score, with a mean of 4.80. The study concluded that the Khok Pan Rua Mudmee silk pattern, inspired by the Pan Rua fruit, could successfully transform design concepts into practical Mudmee silk production that reflects the community’s identity. Furthermore, the pattern received high satisfaction from the target groups, demonstrating its potential to create both cultural and economic value for the product. The research also highlighted its effectiveness in enhancing community potential and serving as an important approach for developing and extending local wisdom in harmony with contemporary society.

Keywords: Identity Pattern Design, Mudmee Silk, Khok Pan Rua

1. บทนำ

ผ้าไหมมัดหมี่สุรินทร์เป็นผลิตภัณฑ์หัตถศิลป์ที่มีความโดดเด่นและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในประเทศไทย ซึ่งจังหวัดสุรินทร์เป็นแหล่งสำคัญของการสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าไหมมัดหมี่มาอย่างยาวนาน คำว่า “มัดหมี่” หมายถึง กระบวนการมัดเส้นไหมเป็นช่วงๆ เป็นข้อ หรือเรียกว่า ลำ ก่อนการย้อมสี เพื่อควบคุมตำแหน่งของสีและก่อให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการได้ กระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยความชำนาญและความประณีตสูง ตั้งแต่การออกแบบลวดลาย การมัด การย้อมสี ไปจนถึงการทอ ส่งผลให้ผ้าไหมมัดหมี่มีลวดลายที่ซับซ้อน สีสันงดงาม และมีความคงทนสูง อีกทั้งผ้าแต่ละผืนยังมีลักษณะเฉพาะตัว ไม่สามารถผลิตให้เหมือนกันได้ทั้งหมด จึงถือเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ (กรมหม่อนไหม, 2561)

ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่สุรินทร์มีความหลากหลาย ทั้งลวดลายที่ได้รับแรงบันดาลใจจากหลายแนวทาง มีการจัดวางในผืนผ้าเป็นลายแม่ ลายลูก และลายประกอบ เช่น ลวดลายจากธรรมชาติ เช่น พืช สัตว์ สิ่งมีชีวิต หรือสิ่งไม่มีชีวิต ลวดลายจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ลวดลายจากเรขาคณิต เช่น รูปสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม ฯลฯ รวมถึงลวดลายที่มีความซับซ้อนที่รวมเรียกว่าลายสร้างสรรค์ เช่น ลวดลายจากจินตนาการ วิธีการดำเนินชีวิต สังคมและวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อทัศนคติ นิทาน หรือชาดก ฯลฯ จัดวางตามหลักการหรือองค์ประกอบศิลปะและการออกแบบ ผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อผู้พบเห็นแทรกซึมในวิถีการดำเนินชีวิตผ่านมาหลายยุคสมัย สะท้อนถึงทักษะและความละเอียดในการทอผ้าไหมของช่างฝีมือสุรินทร์ (สมบัติ สมศรีสมาน, 2565) การออกแบบลวดลายเหล่านี้ไม่เพียงเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมโดยไม่ลืมรากเหง้าภูมิปัญญา แต่ยังเป็นการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์และอัตลักษณ์ของชุมชน ผ้าไหมมัดหมี่จึงเป็นผลลัพธ์ของการผสมผสานระหว่าง “ทักษะเชิงช่าง” และ “ความคิดสร้างสรรค์” ผู้ทอต้องมีทั้งความรู้ด้านเทคนิคการผลิตและความสามารถในการออกแบบลวดลายล่วงหน้าบนเส้นด้าย กระบวนการมัดและย้อมสีมีผลโดยตรงต่อรูปแบบลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้า อันสะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงบูรณาการระหว่างกระบวนการผลิตและแนวคิดเชิงศิลป์ (สมบัติ สมศรีสมาน, สุพัตรา วัชรกุล, สุรเชษฐ์ วรศรี และอภิชัย ไพโรจน์, 2563)

อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ปัจจุบัน การพัฒนาลวดลายผ้าไหมให้มีความร่วมสมัยและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดยังคงเป็นประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และสร้างความแตกต่างในเชิงการแข่งขัน บริบทชุมชนบ้านโคกปิ่นรั้ว ตำบลตราม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ชื่อหมู่บ้านมีที่มาจาก 2 คำมารวมกัน คือ โคก (ภาษาลาว) หมายถึง เนิน + ปิ่นรั้ว (ภาษาเขมร) หมายถึง ต้นตะคร้อ เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ เพื่อความเข้าใจร่วมกันต่อการสื่อสาร ในงานวิจัยนี้จะขอใช้ภาษาถิ่นต้น “ปิ่นรั้ว” พืชท้องถิ่นนี้มีลักษณะทางพฤกษศาสตร์เฉพาะตัว โดยเฉพาะผลมีลักษณะ รูปทรงกลมหรือรูปไข่ ปลายมีติ่งแหลม เนื้อในสีเหลืองส้ม และเมล็ดสีน้ำตาล ส่วนนี้ได้นำมาเป็นแรงบันดาลใจสร้างสรรค์พัฒนาเป็นลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่ที่สื่อแสดงสอดคล้องกับที่มาของชื่อชุมชน ด้วยเหตุนี้งานวิจัยจึงมุ่งเน้นการออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากผลปิ่นรั้ว เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ให้กับกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกปิ่นรั้ว ตำบลตราม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินการวิจัยรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งบูรณาการทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานบริบทชุมชน และความต้องการของชุมชน วิธีการทอผ้าไหมมัดหมี่ การออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ และการพัฒนาด้านแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อใช้ร่วมกับแบบสอบถามวัดความพึงพอใจกลุ่มผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการ เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้อย่างร่วมสมัย นำไปใช้ประโยชน์ในการผลิต การนำไปใช้ การจัดจำหน่าย และการต่อยอดพัฒนา เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าพร้อมการระบุดัชนีชี้วัดทางภูมิศาสตร์ได้อย่างดีและเหมาะสมสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แผนการใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ยังช่วยให้เกิดรูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นระบบครอบคลุมมิติทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เช่น การนำทุนทางวัฒนธรรม

การพัฒนาตลาด การสร้างเครือข่ายตลาด และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การเสริมสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์จึงเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยง “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” เข้ากับ “การออกแบบร่วมสมัย” และ “ตลาดสมัยใหม่” ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มคุณค่าและมูลค่าสร้างความยั่งยืนในตัวผลผลิตผลิตภัณฑ์ของชุมชน (สมบัติ สมัครสมาน, 2563)

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 ศึกษาแนวทางการออกแบบตลาดผ้าไหมมัดหมี่ชุมชนบ้านโคกป็นรั้ว
- 2.2 เพื่อออกแบบตลาดผ้าไหมมัดหมี่ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากบริบทชุมชนบ้านโคกป็นรั้ว
- 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อตลาดผ้าไหมมัดหมี่โคกป็นรั้ว

3. วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อการออกแบบและพัฒนาตลาดผ้าไหมมัดหมี่ภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกป็นรั้ว ตำบลตราม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 3.1.1 เนื้อหาบริบทชุมชนและภูมิปัญญาการทำผ้าไหมมัดหมี่ของชุมชน
- 3.1.2 การออกแบบลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่
- 3.1.3 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้นตะคร้อหรือป็นรั้ว

3.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

- 3.2.1 กลุ่มประชาชนหมู่บ้านโคกป็นรั้ว ตำบลตราม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
- 3.2.2 กลุ่มภูมิปัญญาการทำผ้าไหมมัดหมี่ จำนวน 10 คน
- 3.2.3 กลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 20 คน

3.3 ขอบเขตด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (R&D)

โดยใช้หลักกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Earle, อ้างใน ญัฐพันธุ์ การแดง, 2557: 151-152) ดังนี้

- 3.3.1 การตีปัญหาการออกแบบ (Problem Definition)
- 3.3.2 การค้นคว้าข้อมูล (Research)
- 3.3.3 แนวความคิดการออกแบบ (Concept Design) โดยใช้แรงบันดาลใจจากผลป็นรั้ว
- 3.3.4 การออกแบบเบื้องต้น (Preliminary Ideas and Design) ตลาด 2 มิติ จำนวน 9 รูปแบบ
- 3.3.5 การกลั่นกรองและวิเคราะห์การออกแบบ (Design Refinement and Analysis) โดยผู้เชี่ยวชาญ

ด้านการออกแบบตลาด จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญภูมิปัญญาการทำผ้าไหมมัดหมี่ จำนวน 2 คน ประเมินผล การตัดสินใจในการออกแบบตลาดผ้าไหมอัตลักษณ์

3.3.6 นำรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมาทำการผลิตเป็นต้นแบบ โดยกลุ่มภูมิปัญญาการทำผ้าไหมมัดหมี่ จำนวน 10 คน

3.3.7 เมื่อได้ต้นแบบสมบูรณ์ นำไปวัดความพึงพอใจด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มผู้บริโภค และกลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 20 คน

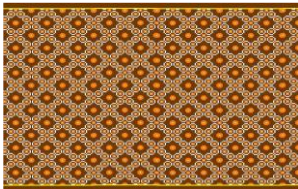
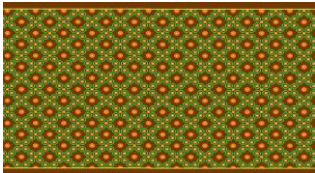
4. ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการออกแบบตลาดผ้าไหมมัดหมี่ : โคกป็นรั้ว ได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้ คือ ผู้วิจัย การจัดเวทีเสวนากิจกรรมการมีส่วนร่วม การสังเกต การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ภายใน การบันทึกภาพนิ่ง/เคลื่อนไหว แบบร่างตลาดผ้าไหมอัตลักษณ์ แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญ ต้นแบบผลิตภัณฑ์ และแบบสอบถามปลายปิด/เปิด

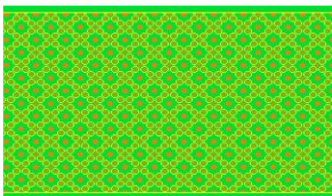
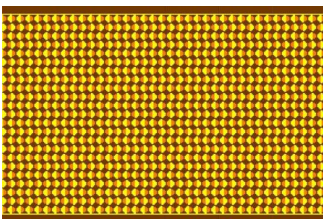
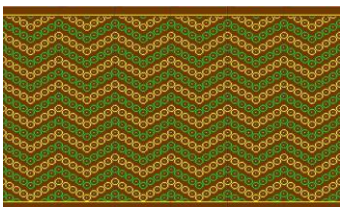
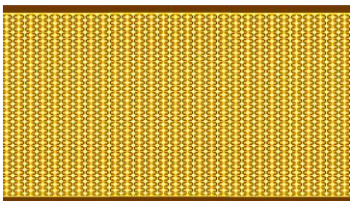
4.1 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาแนวทางการออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ชุมชนบ้านโคกป็นรั้ว จากการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิและทฤษฎีภูมิ เนื้อหาบริบทชุมชน ภูมิปัญญาการทำผ้าไหมมัดหมี่ การออกแบบลายอัตลักษณ์มัดหมี่ และการจัดเวทีเสวนาแบบมีส่วนร่วมกลุ่มเป้าหมายบ้านโคกป็นรั้ว ตำบลตรำดม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ถึงความต้องการในการออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่ของชุมชนที่มีที่มาจากบริบทชุมชนพบว่า ได้รับมติเป็นเอกฉันท์ให้ใช้ส่วนของต้นตะคร้อหรือต้นป็นรั้ว เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์เพื่อการออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ เพราะต้นป็นรั้วที่เป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน ผู้วิจัยและชุมชนจึงได้ศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของต้นป็นรั้ว โดยผ่านความเห็นชอบจากสมาชิกเสวนาเลือกผลป็นรั้วเป็นแรงบันดาลใจในการสื่อสาร เพราะผลป็นรั้วมีลักษณะเด่นกว่าส่วนอื่นๆ คือ 1) มีลักษณะเป็นทรงกลมหรือรูปไข่ปลายตั้งแหลม แข็ง ผลดิบมีสีเขียว และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเมื่อสุก 2) เนื้อในมีสีเหลืองส้มลักษณะเนื้อเป็นเยื่อหุ้มเมล็ด 3) แต่ละผลมี 1-2 เมล็ด เปลือกเรียบสีน้ำตาลอมเทา แตกเป็นสะเก็ดหนา 4) สีที่พบในผลป็นรั้วได้แก่ สีเหลือง สีส้ม สีเขียว สีน้ำตาล และสีดำ ซึ่งเป็นลักษณะและรูปร่างรูปทรงที่มีความโดดเด่นทั้ง 4 ข้อตามลำดับความสำคัญ โดยผู้วิจัยได้นำสีที่โดดเด่นทั้ง 5 สี และส่วนของลักษณะรูปร่างรูปทรง ได้แก่ ด้านในป็นรั้ว เปลือก เมล็ด และผลผ่าครึ่ง มาใช้ในการออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่จำนวน 9 รูปแบบ เพื่อผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน คัดเลือกให้เหลือเพียง 1 รูปแบบ ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละแบบร่างจากคะแนนเต็ม 25 คะแนนต่อคน รวมเป็นคะแนนเต็ม 100 คะแนนต่อแบบร่าง

ตารางที่ 1 แสดงผลการคัดเลือกประเมินผลแบบร่างลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากผลป็นรั้ว

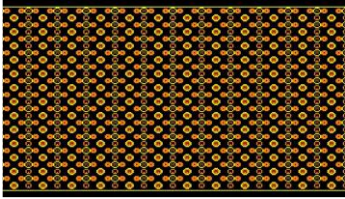
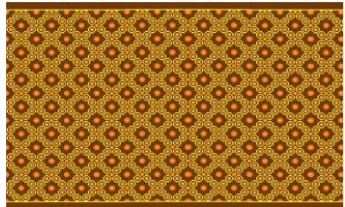
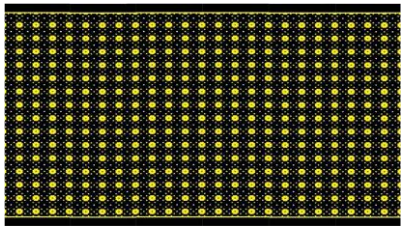
จาก 9 รูปแบบ จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบลวดลาย และผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาการทำผ้าไหมมัดหมี่ จำนวน 4 คน

แบบร่าง	ผลรวม (sum)	$\bar{X}$ (mean)
แบบที่ 1 เป็นการนำผลป็นรั้วเต็มผลมาจัดวาง โดยมีผลป็นรั้วที่มีขนาดเล็กกว่าล้อมรอบผลใหญ่ เหมือนกับผลป็นรั้วที่ออกผลเป็นพวง ใช้โทนสีน้ำตาล ส้ม เหลือง ที่เป็นสีจากผลป็นรั้ว	60	15
แบบที่ 2 เป็นการนำผลป็นรั้วเต็มผลมาจัดวาง โดยมีผลป็นรั้วที่มีขนาดเล็กกว่าล้อมรอบผลใหญ่ เหมือนกับผลป็นรั้วที่ออกผลเป็นพวง ใช้โทนสีน้ำตาล ส้ม เหลือง และเขียว ที่เป็นสีจากผลป็นรั้ว ช่วงผลดิบ ผลสุก และผลแก่	68	17

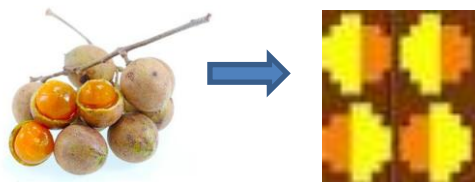
ตารางที่ 1 (ต่อ)

แบบที่ 3 เป็นการนำผลป่นร่วแบบเต็มผลมาจัดวาง โดยมีผลใหญ่ล้อมรอบด้วยผลเล็กเป็นลักษณะต่อเรียงเป็นร่างแหตลอดทั้งผืน โทนสีใช้สีส้ม และเขียว โดยให้สีส้มเป็นสีของผลป่นร่ว และพื้นเป็นสีเขียว แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์	76	19
แบบที่ 4 แบบร่างนี้เป็นการนำลักษณะของผลป่นร่วเต็มผลมาจัดวางเรียงต่อกัน แต่มีการใช้สีเหลือง ส้ม แบ่งครึ่งพื้นที่ของผลป่นร่ว และมีการสลับสีเหลืองกับสีส้ม เพื่อให้เกิดการลวงตา พื้นหลังของลายใช้สีน้ำตาลเข้ม เพื่อให้สีของผลป่นร่วเด่นขึ้นมา	92	23
แบบที่ 5 แบบร่างนี้ นำผลป่นร่วมาจัดเรียงให้มีลักษณะฟันปลา หรือเส้นหยักเรียงตลอดแนว ใช้โทนสีสลับแถวกันระหว่างสีน้ำตาลและสีเขียว เพื่อสร้างความตัดกันระหว่างแถว	80	20
แบบที่ 6 แบบร่างนี้ นำผลป่นร่วครึ่งผลมาวางประกบกัน สร้างความลวงสายตาด้วยโทนสีขาว เหลือง น้ำตาล โดยให้สีขาวอยู่ด้านในระหว่างผลป่นร่ว ใช้สีเหลืองในผลป่นร่ว และใช้น้ำตาลเป็นเปลือกผลป่นร่ว	52	13

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แบบร่าง	ผลรวม (sum)	$\bar{X}$ (mean)
แบบที่ 7 แบบร่างนี้ใช้ผลปั่นร้วเต็มผล มีขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มาจัดวางเรียงสลับกัน ใช้โทนสีเหลือง ส้ม น้ำตาล น้ำตาลดำ วางในแต่ละผล มีการจัดวางผลเล็ก สลับผลกลางและผลใหญ่ เพื่อสร้างลูกเล่นและลวดลายที่ลวงตา	48	12
แบบที่ 8 เป็นการนำผลปั่นร้วเต็มผลมาจัดวาง โดยมีผลปั่นร้วที่มีขนาดเล็กกว่า ล้อมรอบผลใหญ่ เหมือนกับผลปั่นร้วที่ออกผลเป็นพวง ใช้โทนสีน้ำตาล ส้ม เหลือง และเขียว ที่เป็นสีจากผลปั่นร้ว ช่วงผลดิบ ผลสุก และผลแก่	44	11
แบบที่ 9 แบบร่างนี้ใช้ผลปั่นร้วเต็มผล มีขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ มาจัดวางเรียงสลับกัน ใช้โทนสีเหลือง น้ำตาลดำและเขียว วางในแต่ละผล มีการจัดวางผลเล็ก สลับผลใหญ่ เพื่อสร้างลูกเล่นและลวดลายที่ลวงตา	40	10

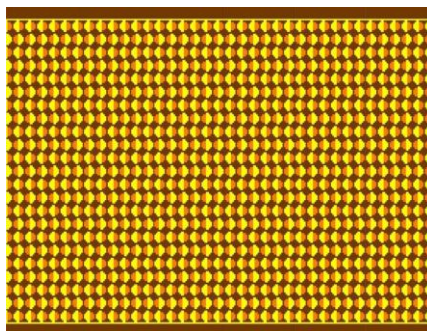
จากตารางที่ 1 พบว่าการคัดเลือกแบบร่างลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่จากผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่าน (คะแนนเต็มคนละ 25 คะแนน รวม 100 คะแนน) ผลปรากฏว่า รูปแบบที่ 4 ได้รับการคัดเลือกสูงสุด มีผลรวมคะแนนเท่ากับ 92 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23.00 ซึ่งมากกว่าแบบอื่นอย่างชัดเจน แสดงถึงความเหมาะสมที่สุดในการนำไปพัฒนาเป็นต้นแบบลวดลายอัตลักษณ์ชุมชนตามกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ อนุรักษ์ การแต่ง

รูปที่ 1 ผลตะคร้อ

ที่มา: นิรนาม, (ม.ป.ป)

จากรูปที่ 1 เป็นการนำลักษณะผลป็นรั้วมาลดทอนรูปร่างและรูปทรง ให้ผลป็นรั้วเป็นรูปวงกลม จัดวางในลักษณะการซ้ำลาย มีการใช้สีจากสีของผลป็นรั้ว คือ เหลืองสีเหลืองอมน้ำตาล มีเนื้อป็นรั้วสีส้ม พื้นหลังสีน้ำตาลเข้ม แสดงถึงต้นป็นรั้ว

รูปที่ 2 แบบที่ 4 การออกแบบลวดลาย 2 มิติ

จากรูปที่ 2 เป็นการนำรูปที่ 1 ที่มีลดทอนลวดลายแล้วมาต่อลาย ด้วยวิธีการซ้ำ และมีการต่อลวดลายเป็นบรรทัด แต่ละบรรทัดจะมีการสลับสีเหลืองและสีส้ม เพื่อให้เกิดลูกเล่น มองแล้วเกิดมิติภาพลวงตา เสมือนลายมีการเคลื่อนไหว

4.2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากบริบทชุมชนบ้านโคกป็นรั้ว พบว่า รูปแบบที่ 4 ที่ได้รับเลือกจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบลวดลาย และผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาการทอผ้าไหมมัดหมี่ จำนวน 4 คน มากที่สุด และได้ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาการทอผ้าไหมมัดหมี่ ว่าหากทำการผลิตจริงควรจัดวางลวดลายสำหรับการมัดหมี่ไม่เกินจำนวน 25 ลำ เพราะกลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่ในหมู่บ้านมีเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการเตรียมเส้นไหม หลักมัดหรือโฮ้ง และกี่ทอผ้า ตลอดจนทักษะฝีมือได้ไม่เกินไป จึงจะมีความเหมาะสมและสามารถนำมาสร้างต้นแบบได้

4.3 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่โคกป็นรั้ว

ผลความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภครวมและผู้ประกอบการ จำนวน 20 คน ที่มีต่อลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่โคกป็นรั้ว ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากผลป็นรั้ว พบว่าในภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.72 ผลเฉลี่ยรวมคะแนน 94.40 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านลวดลายที่ทันสมัยและแปลกใหม่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ผลรวมคะแนน 96 รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสมในรูปแบบของสีเส้นสวยงาม, ด้านความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 ผลรวมคะแนน 94 และ ด้านความประณีตและความกลมกลืน, ด้านความเหมาะสมในการวางตำแหน่งองค์ประกอบ

ของลายผ้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ผลรวมคะแนน 94 ตามลำดับ สรุปได้ว่าการออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่โคกป็นรัมย์ได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในทุกรายการประเมิน สะท้อนถึงความเหมาะสมในการสร้างสรรค์ลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่โคกป็นรัมย์ที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการ

รูปที่ 3 ผ้าไหมมัดหมี่ที่ทอจากลวดลายที่ได้จากผลป็นรัมย์

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภคและผู้ประกอบการที่มีต่อผ้าไหมมัดหมี่ ที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากผลป็นรัมย์

ลำดับที่	รายการประเมิน	ผลรวมคะแนน (Sum)	$\bar{x}$	ระดับความพึงพอใจ
1	ด้านลวดลายที่ทันสมัยและแปลกใหม่	96	4.80	มากที่สุด
2	ด้านความประณีตและความกลมกลืน	94	4.70	มากที่สุด
3	ด้านความเหมาะสมในรูปแบบของสีสันสวยงาม	94	4.71	มากที่สุด
4	ด้านความเหมาะสมในการวางตำแหน่งองค์ประกอบของลายผ้า	94	4.70	มากที่สุด
5	ด้านความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้	94	4.71	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		94.40	4.72	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภคและผู้ประกอบการ จำนวน 20 คน ที่มีต่อลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่โคกป็นรัมย์ ซึ่งสร้างสรรค์และพัฒนาขึ้นจากแรงบันดาลใจจากผลป็นรัมย์ ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.72 และผลรวมคะแนนทั้งหมด 94.40 คะแนน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านลวดลายที่ทันสมัยและแปลกใหม่ มีระดับความพึงพอใจสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.80 ผลรวมคะแนน 96 รองลงมาคือ ด้านความประณีตและความกลมกลืน ด้านความเหมาะสมในรูปแบบของสี สีสวยงาม ด้านความเหมาะสมในการวางตำแหน่งองค์ประกอบของลายผ้า และด้านความเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ผลรวมคะแนนด้านละ 94 สรุปได้ว่าการสร้างสรรค์ลวดลายอัตลักษณ์ชุมชนโคกป็นรั้วในครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัยประสบความสำเร็จ เนื่องจากสามารถพิสูจน์ถึงความสอดคล้องกับสมมติฐาน วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5. อภิปรายผลและสรุปผล

5.1 การออกแบบลวดลายจากอัตลักษณ์ท้องถิ่น จากการศึกษาแรงบันดาลใจการออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่โคกป็นรั้ว ผลการวิจัยพบว่า การนำลักษณะเด่นของผลป็นรั้ว ทั้งด้านรูปทรง สี และองค์ประกอบ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบลวดลาย สามารถสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ที่ยังคงสะท้อนอัตลักษณ์ชื่อหมู่บ้านของชุมชนได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการลดทอนรูปทรงและการจัดวางแบบซ้ำลาย ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ John W. Creswell & Vicki L. Plano Clark (2017) ที่กล่าวถึงการเชื่อมโยงบริบททางวัฒนธรรมกับกระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับ Wucius Wong ที่เน้นองค์ประกอบด้านความสมดุล จังหวะ และเอกภาพของงานออกแบบ ในบริบทของประเทศไทย ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฐพันธุ์ การแดง ที่ศึกษาการพัฒนาลวดลายผ้าไหมมัดหมี่จากอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยพบว่า การนำแรงบันดาลใจจากธรรมชาติและวัฒนธรรมมาลดทอนเป็นลวดลายเชิงนามธรรม ช่วยให้เกิดเอกลักษณ์ใหม่ที่ยังคงรากฐานเดิม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ ศิริชัย พงษ์วิชัย ที่กล่าวถึงการใช้ค่าเฉลี่ยในการตัดสินใจเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งในงานวิจัยนี้พบว่ารูปแบบที่ 4 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความเหมาะสมขององค์ประกอบการออกแบบอย่างชัดเจน

5.2 การพัฒนาต้นแบบผ้าไหมมัดหมี่ การพัฒนาต้นแบบจากแบบร่างที่ได้รับการคัดเลือกมา 1 รูปแบบ พบว่าสามารถถ่ายทอดสู่การผลิตได้จริง และมีความเหมาะสมทั้งด้านเทคนิคและความสวยงาม เนื่องจากการออกแบบได้คำนึงถึงทักษะ กระบวนการทอผ้าไหมมัดหมี่ของชุมชน ในงานวิจัยไทยของ อัจฉรา ปทุมานนท์ ที่ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและพบว่า การออกแบบที่คำนึงถึงข้อจำกัดของเทคนิคการทอ จะช่วยให้สามารถผลิตจริงได้และลดความคลาดเคลื่อนของลวดลาย รวมถึงแนวคิดของ สุภาภรณ์ อินทร์ทอง ที่กล่าวว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนควรผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมกับการออกแบบสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มมูลค่าและโอกาสทางการตลาด

5.3 ความพึงพอใจของผู้บริโภคและกลุ่มผู้ประกอบการ ผลการประเมินพบว่า ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความทันสมัยและความแปลกใหม่ของลวดลาย ผลนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Philip Kotler ที่ระบุว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจและความพึงพอใจของผู้บริโภค สอดคล้องกับ กิตติชัย วงศ์ศรี ที่พบว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีการออกแบบร่วมสมัย จะได้รับความสนใจจากผู้บริโภคมากขึ้น รวมถึง จุฑามาศ แสงสุวรรณ ที่อธิบายว่า ระดับความพึงพอใจสูงมักเกิดจากการผสมผสานระหว่างความสวยงาม ความแปลกใหม่ และการใช้งานจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้

5.4 สรุปภาพรวมเชิงอภิปราย จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการออกแบบลวดลายอัตลักษณ์ผ้าไหมมัดหมี่โคกป็นรั้ว สามารถนำกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากผลงานวิจัยนี้ ไปใช้ประโยชน์ในการผลิต การนำไปใช้การจัดจำหน่าย และการต่อยอดพัฒนา เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าพร้อมการระบุอัตลักษณ์ทางภูมิศาสตร์ได้อย่างดี และเหมาะสมสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของ John Howkins ในด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยง “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” เข้ากับ “การออกแบบร่วมสมัย” และ “ตลาดสมัยใหม่” และสอดคล้อง แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าไหมมัดหมี่ โดยการนำทุนทางวัฒนธรรม เช่น ลวดลายและเทคนิคการย้อมสี มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย (สมบัติ สมครสมาน, 2563) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ที่เน้นการใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดเชิงเศรษฐกิจ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย วงศ์ศรี. (2561). พฤติกรรมผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ OTOP. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมวิชาการเกษตร. (2565). รายงานการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกและใช้ผลตะคร้อในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร.
- กรมหม่อนไหม. (2565). รายงานสถานการณ์การผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรม หม่อนไหม.
- จุฑามาศ แสงสุวรรณ. (2560). การวัดความพึงพอใจของผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาวุฒิ, อัครพล. (2561). การศึกษาเกี่ยวกับผลตะคร้อและคุณสมบัติทางเภสัชกรรม. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ณัฐพันธุ์ การแดง. (2557). กระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อความยั่งยืน. วารสารศิลปกรรมและการออกแบบแห่งเอเชีย, 5(2), 145-160.
- บุญเลิศ, จิราภรณ์. (2564). แนวทางการออกแบบที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล. วารสารออกแบบและเทคโนโลยี, 12(2), 50-67.
- ปฐม, สุพล. (2562). การอนุรักษ์และส่งเสริมผ้าไหมมัดหมี่ในชุมชน. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรหมศักดิ์, กิตติยา. (2563). ผลตะคร้อ: ประโยชน์และการใช้ในอาหาร. วารสารสมุนไพรและอาหาร สุขภาพ, 7(1), 25-32.
- รุ่งนภา, ประกาย. (2563). ผ้าไหมมัดหมี่: มรดกทางวัฒนธรรมไทย. วารสารศิลปะและวัฒนธรรม, 15(2), 45-60.
- วรรณ, สุนิสา. (2563). หลักการออกแบบและการสร้างสรรค์งานกราฟิก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีสวัสดิ์, ธิดา. (2561). ผ้าไหมมัดหมี่: ศิลปะและเทคนิคการทอ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันการออกแบบไทย. (2564). รายงานการวิจัยการออกแบบกราฟิกในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันการออกแบบไทย.
- สมาคมนักออกแบบกราฟิกไทย. (2565). หลักการออกแบบและแนวทางการประยุกต์ใช้. Thai Graphic Design Association. <https://www.tgda.or.th/design-principles>.
- สุมาลี, สุนิสา. (2562). สมุนไพรและผลไม้ไทย: คุณประโยชน์และการใช้ประโยชน์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ คมบาง.
- สุภาพรณ อินทรทอง. (2562). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่า. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2564). ผ้าไหมมัดหมี่: การพัฒนาสินค้า OTOP. OTOP Thailand. แหล่งที่มา: <https://www.otophailand.com/mudmee>.
- สำนักงานข้อมูลสมุนไพร. (2564). ประโยชน์ของผลตะคร้อ. Thai Herb Database. <https://www.disthai.com/17395509/%E0%B8%95%E0%B8%B0%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%AD>
- สมบัติ สมัศรमान. (2565). การออกแบบวางแผนการย้อมสี 6 ชั้น ผ้าไหมมัดหมี่ปิดานลายสร้างสรรค์ “เกียรติมุข (หน้ากาล) คายนรสิงห์ประดับท่อนพวงมาลัย” ภูมิปัญญารูปแบบธรรมเนียมปฏิบัติชนเขมรโบราณ. วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล, 11(2), 35-48.
- _____. (2563). การออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม : แนวคิดสร้างสรรค์ลายอัตลักษณ์ผ้าไหมปุมโบราณสุรินทร์. วารสารวิชาการศิลปวัฒนธรรมอีสาน, 1(2), 27 - 47.

สมบัติ สมัครสมาน, สุพัตรา วยะละนุ, สุรเชษฐ์ วรศรี และอภิชัย ไพโรสินธุ์. (2563). การออกแบบลวดลายผ้าไหมปูมโบราณแนวคิดสร้างสรรค์จากศิลปกรรมขอมโบราณให้กับชุมชนกลุ่มผ้าไหมทอมือจังหวัดสุรินทร์.

วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง, 13(1), 62-72.

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2555). สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉรา ปทุมานนท์. (2558). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

<https://www.thaiherbdb.com/takra>.

Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management*. (15th ed.). Harlow, England: Pearson Education.

Wong, W. (1993). *Principles of form and design*. New York: John Wiley & Sons.

Howkins, J. (2001). *The creative economy: How people make money from ideas*. London: Penguin Books.

คุณค่าทางวิชาการ

1. ได้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายอัตลักษณ์ของชุมชนรูปแบบใหม่
2. ได้ถ่ายทอดกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหม หรือเทคนิคการสร้างสรรค์อื่นๆ ให้กับชุมชน
3. ได้องค์ความรู้ต่อการต่อยอดและพัฒนาด้านการออกแบบลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ หรือแนวทางสร้างสรรค์ผ้าทอในรูปแบบอื่นได้อีก